

برند جهانی میراث پنج استان

دنیای اقتصاد : نوعی از میراث فرهنگی و هنری پنج استان شمالی و شرقی کشور با ثبت در فهرست یونسکو، به شکل رسمی برند جهانی پیدا کرد. به گزارش «دنیای اقتصاد»، اعضای کمیته میراث بشری ناملموس در یونسکو در اجلاسی که برای بررسی ۴۸ پرونده در این زمینه در پایتخت کلمبیا برگزار شد، «مهارت‌های سنتی ساختن و نواختن دوتار ایرانی» را در فهرست میراث جهانی ثبت کردند. این چهاردهمین پرونده میراث ناملموس ایران است که به ثبت جهانی می‌رسد.

یونسکو -سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد- دو دسته آثار شاخص تاریخی و فرهنگی کشورها را بعد از بررسی‌های کارشناسی و تطبیق با معیارهای فنی بین‌المللی، وارد فهرست آثار جهانی می‌کند. دسته اول میراث ملموس -مادی- است که معمولاً آثار طبیعی موجود در کشورها و همچنین بناهای قدیمی و مشهور است. دسته دوم، میراث ناملموس -معنوی- محسوب می‌شود که به‌جای توجه غالب به جنس فیزیکی اثر، ارزشمند بودن «مهارت» یا «فعالیت منحصر به فرد» مرتبط با آن میراث باعث توجه جهان به آن و در نهایت ثبت جهانی آن اثر می‌شود. تاکنون ۲۴ اثر تاریخی و فرهنگی ملموس و ۱۴ اثر ناملموس از ایران در یونسکو به ثبت رسیده است که در مجموع، لیست مربوط به ایران شامل ۳۸ اثر می‌شود. ۲۴ اثر ثبت‌شده در فهرست جهانی یونسکو داریم که دو مورد آنها شامل کویر لوت و جنگل‌های هیرکانی جزو آثار طبیعی و ۲۲ اثر هم شامل آثار تاریخی در فهرست میراث جهانی هستند. با ثبت اخیر «مهارت ساختن و نواختن دوتار ایرانی» در فهرست یونسکو، سهمیه سال ۲۰۱۹ ایران از لیست جدید (سالانه) این سازمان تکمیل شد. آن‌طور که مقامات حوزه میراث فرهنگی کشورمان طی سال‌های اخیر اعلام کرده‌اند، هر یک از کشورهای عضو یونسکو سالانه بین یک تا دو سهمیه از لیست جدید سالانه این سازمان برای ثبت آثار فرهنگی و تاریخی دارند. کشورها سالانه هر کدام چندین اثر ملموس و ناملموس مدنظرشان را به‌عنوان نامزدهای ثبت جهانی به یونسکو ارائه می‌دهند اما در نهایت از بین همه آثار معرفی شده، تعداد محدودی اثر مورد پذیرش نهایی قرار می‌گیرد. ایران در سال ۲۰۱۹ موفق شد یک اثر ملموس طبیعی -جنگل‌های هیرکانی- و یک اثر ناملموس فرهنگی و هنری -دوتار- را در لیست آثار جهانی یونسکو به ثبت برساند. دوتار ایرانی یکی از مهم‌ترین و کهن‌ترین و محبوب‌ترین ابزارهای موسیقی ایرانی است که طی قرن‌ها در مناطقی از ایران به شکل خاص و گسترده و در سایر نقاط کشور به‌صورت متداول نواخته شده است. دوتار از جمله سازهای موسیقی معاصر ایران محسوب می‌شود. دو تار جزو سازهای زهی- زخمه‌ای فولکلوریک جوامع محلی روستایی و شهری ایران است با این تفاوت که قدمت و رواج آن بیش از سایر سازهای فولکلوریک ایران است. دوتار شامل یک کاسه از جنس چوب خشک و مرده توت و دسته‌ای بلند از جنس خشک و مرده زردآلو یا گردو است. اکثر کارگاه‌های ساخت دوتار خصوصی هستند که در شهرها و روستاها فعال هستند. مهارت‌های سنتی ساختن و نواختن دوتار در تمام مناطق استان‌های خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خراسان شمالی، گلستان و مازندران به‌صورت گسترده رواج دارد. به این ترتیب، با ثبت جهانی این مهارت در یونسکو، میراث پنج استان کشور که پیش‌تر شهرت جهانی داشت اکنون به‌صورت رسمی دارای برند جهانی شده است. ثبت یک اثر جدید در یونسکو از یک کشور، یک امتیاز جدید به مجموعه جذابیت‌های گردشگری آن کشور اضافه می‌کند. توریست‌های جهانی معمولاً یکی از معیارهای اصلی خود برای انتخاب مقصد گردشگری را تعداد و ویژگی‌های آثار فرهنگی، تاریخی و هنری ثبت شده از آن کشور در سایت یونسکو قرار می‌دهند. در حال حاضر بیش از هزار اثر در یونسکو از بیش از ۱۹۰ کشور به ثبت رسیده است.

آثار ثبت شده ایران در یونسکو	
آثار فرهنگی و تاریخی ملموس	آثار فرهنگی و تاریخی ناملموس
نوروز	میدان نقش جهان
تعزیه	تخت جمشید
دانش ساخت لنج	تخت سلیمان
شاهنامه و نقالی ایرانی	بیم
قالی فارس	پاسارگاد
قالی کاشان	گنبد سلطانیه
ورزش زورخانه‌ای	بیستون
پخت نان لواش	مجموعه قره کلیسا
قالی شویان	سازه‌های آبی شوشتر
چوگان	بازار تبریز
موسیقی سنتی ایرانی	آرامگاه شیخ صفی‌الدین اردبیلی
موسیقی بخشی‌های خراسان	نه باغ ایرانی
کمانچه‌نوازی	برج گنبد قابوس
مهارت ساختن و نواختن دوتار ایرانی	مسجد جامع اصفهان
	کاخ گلستان
	شهر سوخته
	منظره فرهنگی میمند
	شوش
	یازده قنات ایرانی
	کویر لوت
	یزد
	منظره باستانی ساسانی
	جنگل‌های هیرکانی

منبع: دنیای اقتصاد